

«نفتی» غیرشکننده؟

نه، دولت رفاه غیرشکننده. نفتی بودن در خودش التزامی از آن شکننده بودن را دارد. در عرصه دیپلماسی حوزه انرژی هرچه موفق باشیم خوب است، هرچه بتوانیم بازارهای دیگر را از خودمان متأثر و به خودمان وابسته کنیم خوب است؛ اما اینکه این وابستگی مخارج جاری کشور به درآمد نفتی را ادامه دهیم خوب نیست.

یعنی دست کم نفت را از این حالت که خون اقتصاد ایران باشد، خارج کنید؟

بله، یا لاقلاً تبدیلیش کنیم به جایی که می‌تواند موتور تولید و سرمایه‌گذاری اقتصاد ایران باشد، به جای اینکه موتور مصرف را تغذیه کند. حداقل آن خون به موتور مصرف نرود و به جهاز تولیدی تزریق بشود، نه جهاز مصرفی اقتصاد ایران.

به نظر من، قدم اول این است که همان منویات اقتصاد مقاومتی را اولویت بدهیم که کمتر آسیب‌پذیر باشیم؛ نه به معنای رتبی، به معنای زمانی؛ به جهت اینکه نوعی از حیات و بقای اقتصاد ایران وابسته است به اینکه ما نباید این قدر شکننده باشیم. بنابراین هر عنصر و سیاستی که کمک کند مقاوم‌تر بشویم و کمتر آسیب ببینیم، شرط لازم برای ادامه بقاست؛ و اینکه از الگوی دولت رفاهی گذشته عبور کنیم و به سمت الگویی دیگر برویم، شرط کافی و مطلوب و کمالی می‌شود.

و آن الگوی دیگر چیست؟

من قائل به این هستم که در نظام سیاست‌گذاری اقتصاد ایران، ما هنوز صورت‌بندی قابل‌اجماعی برای آن مقصد نداریم؛ یعنی در بین سیاست‌گذاران و نهادهای عالی کشور، در بخش زیادی از نیاید‌ها اجماع نظر هست، اما در مورد اینکه آن مقصدی که می‌خواهیم به آن برسیم دقیقاً چه شاکله و شمایلی دارد، اجماع نظر نیست. به نظر من ضعف جدی آنچه به عنوان سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت منتشر شد، این بود که آن تصویر را برای ما تصریح نمی‌کرد که به چه نقطه‌ای خواهیم رسید.

یعنی الان اقتصاد ایران به نقطه‌ای رسیده که می‌داند چه چیز نمی‌خواهد، اما نمی‌داند چه

چیز می‌خواهد؟

در لایه سیاست‌های ناظر به همان مسئله وابستگی و آسیب‌پذیری، این را همه می‌دانیم که ما برای اینکه آسیب‌پذیر نباشیم باید چه جور باشیم؛ اما آیا این صورت کمالی اقتصاد ایران است و ما به اهداف حکومت‌سازی در بخش اقتصاد - اگر این را یکی از مراحل بدانیم - رسیده‌ایم؟ نه. آنچه انتظار می‌رفت از دل الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت دربیاید، پاسخ به این پرسش بود که ما از این دولت رفاه می‌خواهیم به چه الگویی گذار کنیم؟ کاری که در سال ۱۴۰۰ شروع شده و در این ماه‌های سال ۱۴۰۱ داریم پیگیری می‌کنیم، این است که ابتدا خیالمان راحت باشد آن عناصری را، که مرزهای وجودی این اقتصاد را تهدید می‌کردند که شما آن قدر ضعیف و وابسته باشید که ادامه حیاتتان محل تردید باشد، یعنی همان نظام وابستگی داخلی و درونی که اجازه نمی‌داد خودمان را مقاوم کنیم، باید کنار بگذاریم. بخش زیادی از اقداماتی که الان دارد صورت می‌گیرد نخ‌تسییحی است که می‌تواند به آن کاری که الان وزارت اقتصاد، وزارت صمت یا سایر وزارتخانه‌های اقتصادی با طرح همین موضوع یارانه‌ها یا وضع نظام مالیاتی و گمرک و بودجه انجام می‌دهند، معنی بدهد.